

A Győri Törvényszék a dr. Sepsi Tibor ügyvéd [redacted] által képviselt [redacted] felperesnek a dr. Pardavi László ügyvéd [redacted] által képviselt [redacted] alperes ellen felsőoktatási jogvitával kapcsolatos perében meghozta a következő

v é g z é s t:

I.

A törvényszék kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását és annak eredményeként:

- a doktori értekezés benyújtására előírt határidőnek a veszélyhelyzet idején történő meghosszabbításáról szóló 217/2021. (IV. 30.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alaptörvényellenességének megállapítását és megsemmisítését;
- a doktori értekezés benyújtására előírt határidőnek a veszélyhelyzet idején történő meghosszabbításáról szóló 217/2021. (IV. 30.) Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése alkalmazásának kizárását a Győri Törvényszék előtt 10.K.700.348/2012. szám alatt folyamatban lévő perben.

II.

A törvényszék a peres eljárást felfüggeszti.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s:

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	M/ 0 1 2 6 5 - 0 / 2022
Érkezett:	2022 MÁJ 25.
Példány:	1
Melléklet:	1 db <i>Ju'</i>
Kezelőiroda:	

I. A) A kezdeményezés alapjául szolgáló ügy tényállása:

A felperes a doktorjelölti jogviszonyhoz kapcsolódó doktori képzést 2015. január 1-jén kezdte meg a [redacted]

A felperes doktorjelölti jogviszonya 2018. október 16. napján jött létre a doktori képzés elvégzését követően.

A felperes a doktorjelölti jogviszony létesítésétől számított két éven belül nem nyújtotta be doktori értekezését.

A fentiekre tekintettel a [redacted] a 2021. november 16. napján kelt MÉKWDI-2021/223. iktatószámú határozatával 2021. október 16-ával a felperes hallgatói jogviszonyát töreléssel megszüntette. Határozatában a [redacted] A doktori képzés és a doktori (PhD) fokozatszerzés Szabályzata (EDSZ) 13. § (4) bekezdésére hivatkozott.

A felperes jogorvoslati kérelme folytán eljár alperes a 2022. január 10. napján kelt MÉKWDI-2021/00010/3. iktatószámú határozatával a fenti határozatot helybenhagyta, a felperes számára nem engedélyezte jogviszonya helyreállítását. Határozatának indokolásában hivatkozott a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (Nftv.) 2015. január 1-jén hatályos 53. § (4) bekezdésére. A felperes ezen kötelezettségének nem tett eleget, így jogosan került

megszüntetésre doktorjelölti jogviszonya. Tájékoztatta továbbá a felperest, hogy az általa hivatkozott a doktori értekezés benyújtására előírt határidőnek a veszélyhelyzet idején történő meghosszabbításáról szóló 217/2021. (IV. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) kizárólag azon doktoranduszokra vonatkozik, akik a 2016/2017-es tanévben és azt követően kezdték meg doktori tanulmányaikat és az új rendszerben teljesítették komplex vizsgájukat a Korm. rendeletben meghatározott 2018. február 1. és 2021. május 10. közötti időszakban. E jogszabályi rendelkezés kiterjesztésére intézményi hatáskörben nincs lehetőség.

A felperes keresetlevelében előadta, hogy az alperesi határozat azért jogszabálysértő, mert az ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével, mivel az a tanulás Alaptörvény X. cikkében elismert szabadsága tekintetében önkényes, észszerű indokkal alá nem támasztott hátrányt okozott a felperesnek hallgatói jogviszonya megszüntetésével a vele összehasonlítható helyzetben lévő más hallgatókhoz képest, valamint ugyanezen az okok miatt az egyenlő bánásmódról szóló 2003. évi CXXV. törvény (Ebkvt.) 8. § t) pontja szerinti, egyéb helyzetben alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetést valósít meg. A felperes az alperesi határozat és a Korm. rendelet 1. § alapján abba a helyzetbe került, hogy számára sem a jogszabály erejénél fogva, sem méltányossági alapon nem biztosítottak halasztást a koronavírus-járvány őt különösen súlyosan érintő következményeire tekintettel a doktori értekezés leadására. A doktori képzést legalább egy évvel a felperest követően megkezdett hallgatók részére a Korm. rendelet egyéves halasztást adott a doktori értekezés leadására a járványhelyzet miatt. Tekintettel arra, hogy mind a korábbi, mind a jelenlegi rendelkezések a fokozatszerzési eljárás elvégzését kötik időkorláthoz, a felperes a Korm. rendelet által kedvezményezett hallgatókkal a szabályozási cél szempontjából összehasonlítható helyzetben van. A felperes szerint az alperes a jogsértést a Korm. rendelet 1. §-ának kiterjesztő értelmezésével elkerülhette volna.

Az alperes védiratában a kereseti kérelem elutasítását kérte.

I. B) A perben alkalmazandó jogszabályok:

Az Nftv. 2015. január 1-jével hatályos 53. § (4) bekezdése:

„A doktorjelölti jogviszony megszűnik a fokozatszerzési eljárás lezárásával, illetve akkor is, ha a doktorjelölt a jogviszony létesítésének napjától számított két éven belül nem nyújtotta be a doktori értekezését.”

Az Nftv. 2016. szeptember 1-jétől hatályos 53. § (4) bekezdése:

„A doktorandusznak a komplex vizsgát követő három éven belül a doktori szabályzatban meghatározottak szerinti doktori értekezést kell benyújtania. Ez a határidő különös méltányolást érdemlő, a 45. § (2) bekezdésben szabályozott esetekben legfeljebb egy évvel a doktori szabályzatban meghatározottak szerint meghosszabbítható. A fokozatszerzési eljárásban a hallgatói jogviszony szünetelése legfeljebb két félév lehet.”

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése:

„A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 53. § (4) bekezdésétől eltérően a komplex vizsgát követő négy tanéven belül kell a doktori szabályzatban meghatározottak szerinti doktori értekezést benyújtania annak, aki a komplex vizsgáját 2018. február 1-je és 2021. május 10-e között teljesítette. Ez a határidő különös méltányolást érdemlő esetekben legfeljebb egy évvel a doktori szabályzatban meghatározottak szerint meghosszabbítható.”

I. C) A bíróság eljárás-kezdeményezési jogosultsága:

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése szerint ha a bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította, - a bírósági eljárás felfüggesztése mellett - az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását.

A törvényszéknek az alábbiakban kifejtett álláspontja szerint az előtte folyamatban lévő perben olyan jogszabályi rendelkezést kellene alkalmaznia, amely alaptörvény-ellenes.

I. D) Az alkalmazandó jogszabály Alaptörvénybe ütközése:

I. D) 1. A megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény következő rendelkezéseit sérti:

Alaptörvény X) cikk (1) bekezdése:

„Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá - a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében - a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.”

Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése:

„Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

I. D) 2. A megsemmisíteni kért jogszabályi rendelkezés Alaptörvénybe ütközése az alábbiakban foglalható össze:

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése kizárólag a 2016/2017-es tanévben 2016. szeptember 1-jével doktori képzést megkezdő hallgatók vonatkozásában teszi lehetővé a doktori értekezés benyújtásának elhalasztását az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében kihirdetett veszélyhelyzetben az állampolgárok élet-, egészség-, személyi-, vagyon- és jogbiztonságának, valamint a nemzetgazdaság stabilitásának garantálása érdekében, abban az esetben ha a komplex vizsga elvégzésére 2018. február 1. és 2021. május 10. között került sor. A 2016/2017-es tanévet megelőzően doktori képzést megkezdő hallgatók vonatkozásában a doktori értekezés benyújtásának elhalasztását a fenti indokkal nem biztosította a Korm. rendelet 1. §-a, jóllehet a koronavírus világjárvány és következményei egyformán érintik a 2016/17-es tanévet megelőzően és az azt követően doktori képzést megkezdő hallgatókat is. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése tehát önkényes, nem indokolható módon megkülönbözteti a 2016/17-es tanévet megelőzően doktori képzést megkezdett hallgatókat a 2016/17-es tanévet követően doktori képzést megkezdett hallgatókhoz képest. Az Alkotmánybíróságnak alkotmányos követelményt szükséges előírnia a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése kapcsán, miszerint e jogszabályi rendelkezés Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésével összhangban álló alkalmazása csak akként történhet meg, amennyiben az kiterjed a 2016/17-es tanévet megelőzően doktori képzést megkezdő azon hallgatókra is, akiknek a doktorjelölti jogviszonya 2018. február 1. és 2021. május 10. között jött létre.

I. D) 3. Az Alaptörvénybe ütközés részletes kifejtése:

A hátrányos megkülönböztetés tilalma az Alkotmánybíróság gyakorlatában:

Az Alkotmánybíróság a 42/2012. (XII. 20.) számú határozatában kimondta, hogy a XV. cikk (2) bekezdése megfelel az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésének. A taláros testület elvi élel rögzítette, hogy az egyén megváltoztathatatlan – saját elhatározásától nem függő, többnyire eleve adott – tulajdonságain alapuló megkülönböztetés a jogi megkülönböztetés legsúlyosabb esete, a diszkrimináció. Az ilyen megkülönböztetés a XV. cikk (2) bekezdése alapján *általában* tilos, ezért minden ilyen megkülönböztetés az általános egyenlőségi szabályhoz képest szigorúbb vizsgálatot követel. Ilyen megkülönböztetésnek tekintendő, ha a jogszabály alapján képzett azonos tulajdonságú csoportok az egyén megváltoztathatatlan tulajdonsága szerint különböznek egymástól. Ha egy jogszabály nőknek megtiltja a mozdonyvezetést, akkor ez a szabály a foglalkozás szabad gyakorlása alapjogának alkotmányellenes korlátozása, mert egy alapvető jogot egy változatlan tulajdonság alapján korlátoz. Ez alkotmányellenes a korlátozás alkotmányosságának az I. cikk (3) bekezdésében előírt részletes vizsgálata nélkül. A XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben is biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja. Az Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos gyakorlata szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes [pl. 21/1990. (X. 4.) AB határozat, ABH 1990, 73.]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint nem tekinthető viszont az Alkotmány 70/A. §-ába ütköző hátrányos megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás különböző tulajdonságokkal bíró alanyi körre eltérő rendelkezéseket állapít meg, mert alkotmányellenes megkülönböztetés csak összehasonlítható – azonos csoportba tartozó – személyi körben lehetséges. „Hátrányos megkülönböztetés akkor áll fenn, ha a szabályozás lényeges eleme tekintetében nem azonos az alanyok elbírálása, jogaik és kötelezettségeik meghatározása. Nem lehet viszont hátrányos megkülönböztetésről beszélni akkor, ha a jogi szabályozás eltérő alanyi körre állapít meg eltérő rendelkezéseket.” [8/2000. (III. 31.) AB határozat, ABH 2000, 56, 59.]

Az Alkotmánybíróság a 3108/2020. (V. 8.) számú határozatában rögzítette, hogy a megkülönböztetések alkotmányosságának megítélésére alkalmazott tesztek az Alkotmánybíróság már számos korábbi döntésében rögzítette. Összefoglalva: „az Alkotmánybíróság más mércét alkalmaz az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített szükségesség/arányosság tesztjét –, s más mércét arra az esetre, ha a diszkrimináció-tilalmat az alapjogokon kívüli egyéb jogok tekintetében vizsgálja. Itt akkor állapít meg az Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű indoka, vagyis önkényes {lásd különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]; 1/2013. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [89]; 3087/2013. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [37]; 23/2013. (IX. 25.) AB határozat, Indokolás [87]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [56]}. Az Alkotmánybíróság azt is több határozatában megerősítette, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni {3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [53]; 3132/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [96]–[97]}. Kifejtette továbbá azt is, hogy nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre

vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Más megfogalmazásban ez azt jelenti, hogy akkor alaptörvény-ellenes a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne {lásd különösen: 3009/2012. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [54]; 43/2012. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [41]}.” {14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [32]}.

Az Alkotmánybíróság a 3053/2022. (II. 11.) számú határozatában kimondta, hogy a megkülönböztetés pedig akkor minősül alaptörvény-ellenesnek, ha a norma a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó, azaz egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne, ennek megfelelően alaptörvény-ellenes megkülönböztetés csak az összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között vethető fel. Az Alkotmánybíróság fentiek előrevetítése alapján megállapította, hogy az a tény, hogy az indítványozók által a támadott szabályozással megsérteni állított joguk nem minősül alaptörvényben biztosított alapvető jognak, nem akadályozza az arra vonatkozó további alkotmányossági vizsgálatnak, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző szabályozást valósít-e meg.

Az Alkotmánybíróság a 3087/2022. (III. 10.) számú határozatában rögzítette, hogy személyek közötti, alkotmányosértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alkotmányellenes, ha végső soron összefügg az emberi méltósághoz való joggal és a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka lenne, vagyis önkényes {9/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [22]}.

Az Alkotmánybíróság fenti gyakorlatának alkalmazása jelen ügyre:

A doktori képzés rendjének változása 2016. szeptember 1-jétől:

2016. szeptember 1-jét megelőzően a doktori képzés az Nftv. 53. §-a alapján doktori képzési szakaszra és fokozatszerzési eljárási szakaszra tagolódott. A doktori képzés elvégzését követően a doktori fokozatot fokozatszerzési eljárás keretében lehet, lehetett megszerezni. A képzési idő alatt a hallgatót doktorandusznak nevezzük, a fokozatszerzési eljárás időszaka alatt pedig doktorjelöltnek. A doktorjelölti jogviszony a doktori fokozatszerzési eljárásra történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jött, jön létre. A doktorjelölti jogviszony pedig akkor szűnik meg, ha a doktorjelölt a jogviszony létesítésének napjától számított két éven belül nem nyújtotta be a doktori értekezését.

2016. szeptember 1-jét követően a doktori képzés akként változott meg, hogy az képzési és kutatási, valamint kutatási és disszertációs szakaszra tagolódik. A képzés során a negyedik félév végén, a képzési és kutatási szakasz lezárásaként, valamint a kutatási és disszertációs szakasz megkezdésének feltételeként komplex vizsgát kell teljesíteni. A komplex vizsgát követően a hallgató a fokozatszerzési eljárásban a kutatási és disszertációs szakasz teljesítésével vesz részt. A doktorandusznak a komplex vizsgát követő három éven belül kell a doktori értekezést benyújtania.

A 2016. szeptember 1-jét megelőzően hatályos és az azt követően hatályba lépett szabályok között az alábbiak szerint fedezhetőek fel hasonlóságok. A doktori képzés mindkét esetben két szakaszra tagolódik: egy ún. képzési szakaszra, valamint egy ún. fokozatszerzési eljárásra.

Mindkét képzés szabályrendszere a képzési szakasz lezárását követően a doktorjelölti jogviszony elfogadásának, illetve a komplex vizsga teljesítésének időpontjához képest határozza meg a doktori értekezés előterjesztésének végső határidejét. A két képzési forma között ott fedezhető fel különbség, hogy 2016. szeptember 1-je előtt a képzési szakasz lezárását követően nem kellett komplex vizsgát tenni, míg 2016. szeptember 1-jét követően már e vizsga letétele a disszertációs szakasz megkezdésének feltétele.

A 2016. szeptember 1-jét megelőzően hatályos szabályok szerint a doktorjelöltnek e jogviszonya létesítésétől számított két éven belül, míg a 2016. szeptember 1-jét követően hatályos szabályok alapján a komplex vizsgát követő három éven belül kell a doktori értekezést benyújtania. A doktori értekezést tehát mindkét esetben egy bizonyos esemény bekövetkezésétől számított meghatározott időtartamon belül kell benyújtani.

A Korm. rendelet szabályozása:

A 2021. május 1-jével hatályba lépett Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése a komplex vizsga 2018. február 1. és 2021. május 10. közötti teljesítése esetén tette lehetővé a doktori értekezés benyújtási idejének egy évvel történő meghosszabbítását a komplex vizsga teljesítésétől számítottan.

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése tehát kizárólag a 2016. szeptember 1-jét követően hatályba lépett doktori képzésre vonatkozó szabályok alapján doktori képzést megkezdett és komplex vizsgát abszolvált hallgatók esetében tette lehetővé a doktori értekezés benyújtási határidejének meghosszabbítását.

A 2016. szeptember 1-jét megelőzően hatályos doktori képzésre vonatkozó szabályok alapján 2018. február 1. napját követően doktorjelölti jogviszonyt létesített hallgatók vonatkozásában a Korm. rendelet nem tartalmaz semmilyen rendelkezést, ahogyan más jogszabály sem.

A felperes esete is mutatja, hogy nem csak elméletileg képzelhető el az az eset, hogy a 2016. szeptember 1-jét megelőzően doktori képzésre beiratkozottak doktorjelölti jogviszonya 2018. február 1. napját követően jön létre.

A XV. cikk (2) bekezdésének alkalmazása a Korm. rendelet esetében:

A 42/2012. (XII. 20.) AB határozat alapján a XV. cikk (2) bekezdésében foglalt tilalom kiterjeszhető a teljes jogrendszerre, mert az ott felsorolt diszkriminatív megkülönböztetések nemcsak az alapvető jogok védelmi körébe tartozó jogszabályokban, hanem bármely jogszabályban előfordulhatnak. Joggal feltételezhető, hogy az Alaptörvény értékrendje szerint ezek a megkülönböztetések akkor is tilosak, ha nem az alapvető jogok védelmi körébe eső tárgyakat szabályozó jogszabályok tartalmazzák. A tilalom ugyanis nem az alapvető jogok egyenlőségét szolgálja, amelyet az I. cikk és az Alaptörvény más rendelkezései különben is biztosítanak, hanem éppen az ott megjelölt (változatlan) tulajdonságok szerinti megkülönböztetést tiltja.

Az a tény, hogy az indítványozók által a támadott szabályozással megsérteni állított joguk nem minősül alaptörvényben biztosított alapvető jognak, nem akadályozza az arra vonatkozó további alkotmányossági vizsgálatnak, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés az Alaptörvény XV. cikkébe ütköző szabályozást valósít-e meg (3053/2022. (II. 11.) AB határozat).

A Korm. rendelet szabályozása a törvényszék álláspontja szerint a felperes Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében garantált tanulás szabadságához való jogát érinti. Amennyiben a taláros testület ezzel nem értene egyet, a fenti AB határozat alapján a XV. cikk (2) bekezdése szerinti

tilalmat az egész jogrendszerre, így az annak részét képező Korm. rendeletre is ki kell terjeszteni.

A homogén csoport és az eltérő szabályozás:

Alkotmánybíróság egyenlőséggel kapcsolatos gyakorlata szerint az azonos szabályozási koncepción belül adott, homogén csoportra nézve eltérő szabályozás a diszkrimináció tilalmába ütközik, kivéve ha az eltérésnek ésszerű, kellő súlyú alkotmányos indoka van, azaz nem önkényes (42/2012. (XII. 20.) AB határozat).

Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Más megfogalmazásban ez azt jelenti, hogy akkor alaptörvény-ellenes a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne (3108/2020. (V. 8.) AB határozat).

Az Alkotmánybíróság több határozatában megerősítette, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma arra vonatkozik, hogy a jognak mindenkit egyenlőként (egyenlő méltóságú személyként) kell kezelnie, azonos tisztelettel és körültekintéssel, az egyéni szempontok azonos mértékű figyelembevételével kell a jogosultságok és a kedvezmények elosztásának szempontjait meghatározni.

A törvényszék meglátása szerint a 2016. szeptember 1-jét megelőzően és 2016. szeptember 1-jét követően doktori képzésre beiratkozott hallgatók homogén csoportba tartoznak a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének szabályozási célját tekintve. A Korm. rendelet ugyanis abból a célból született meg, hogy a járványügyi veszélyhelyzet időszakában a doktori értekezés benyújtására egyéves halasztást adjon azon hallgatók számára, akik a képzési szakaszt sikeresen abszolválták 2018. február 1. és 2021. május 10. napjai között. Ebből a szempontból pedig nincs különbség aközött a hallgató között, aki a doktorjelölti jogviszonyát 2018. február 1. és 2021. május 10. napjai között létesítette és aközött a hallgató között, aki a komplex vizsgát a fenti időintervallumon belül sikeresen teljesítette. A fenti cezúrát (doktorjelölti jogviszony létesítése, illetve komplex vizsga teljesítése) követően ugyanis a doktori képzésen résztvevő a doktori értekezés benyújtásával kapcsolatos eljárási szakaszt kezdi meg.

Az ésszerű, alkotmányos indok:

A Korm. rendelet valószínűsíthetően abból a jogalkotói célból született, hogy a járványügyi veszélyhelyzet a doktori képzésben résztvevők számára megnehezítette a kutatási, disszertációs szakasz teljesítését. A doktori képzés első szakaszát, a képzési szakaszt ugyanis jelenlétet nem igénylő, online formában is meg lehetett oldani a pandémia időszakában, a kutatási szakasz, a doktori értekezést megalapozó kutatások azonban a különböző intézményekre vonatkozó járványügyi szabályok (belépés korlátozottsága, kizártsága) miatt nehezen teljesíthetővé váltak, sok esetben megghiúsultak. Adott esetben még egy egyetemi könyvtárba történő kutatási célú belépés is akadályozottá válhatott egy nem az adott egyetemmel jogviszonyban álló számára. A „terepen” végzett kutatásokat pedig alapvetően ellehetetlenítette a járványügyi veszélyhelyzet időszaka.

A szabályozási cél azonosítását követően nem nehéz belátni azt, hogy a járványügyi veszélyhelyzet időszaka a doktori értekezés elkészítésének alapját képező kutatási tevékenységet mind a 2016. szeptember 1-jét megelőzően, mind az azt követően beiratkozott hallgatók esetében elnehezítette. Még plasztikusabban megfogalmazva: a koronavírus világjárvány és annak hatásai azonos módon érintették mind a 2016. szeptember 1-jét

megelőzően, mind az azt követően beiratkozott hallgatókat.

Önmagában a komplex vizsga teljesítésének előírása nem tekinthető olyan, az eltérő szabályozást indukáló körülménynek, amely a szabályozás észszerű, alkotmányos indokát jelenthetné. Ugyanis a doktorjelölti jogviszony létrejötté és a komplex vizsga teljesítése is a képzési szakaszt zárja le, s a kutatási szakaszt indítja el, melynek célja a doktori értekezés benyújtása.

A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése tehát nem biztosítja a lehetőséget a doktori értekezés benyújtásának egyéves elhalasztására azon doktorjelölteknek, akik a 2016. szeptember 1-jét megelőzően hatályos szabályok szerint kezdték meg doktori képzésüket és doktorjelölti jogviszonyuk 2018. február 1-je után jött létre. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdése kizárólag a 2016. szeptember 1-jét követően hatályos szabályok alapján doktori képzésben résztvevők számára biztosította az egyéves halasztás lehetőségét. A járványügyi veszélyhelyzet azonban mindkét esetben azonos módon érintette a kétfajta képzési rendszerben tanuló és kutató doktoranduszokat. A 2016. szeptember 1-jét megelőzően beiratkozott hallgatók esetében e kedvezmény elmaradásának nincs észszerű, alkotmányos indoka a fentiek alapján.

A törvényszék álláspontja szerint az Alkotmánybíróságnak alkotmányos követelményként kellene előírnia, hogy a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdésének rendelkezéseit azon doktorjelöltekre is alkalmazni kell, akiknek doktorjelölti jogviszonya 2018. február 1. és 2021. május 10. napjai között jött létre. A szabályozás így felelne meg ugyanis az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének.

A fentiekre figyelemmel a törvényszék a Közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 34. § b) pontjában írtak szerint a rendelkező rész I. pontjában írt kezdeményezéssel élt az Alkotmánybíróság irányába.

II.

A törvényszék a per tárgyalását a Kp. 34. § b) pontja alapján alkalmazandó Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 126. § (1) bekezdés b) pontja alapján felfüggesztette.

A végzés elleni fellebbezés jogát a Pp. 128. § (5) bekezdése zárja ki.

Kiadma
Kiadó:

dr. Varga Zoltán s.k.
bíró